

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

./ Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra samråd i Videnskabsudvalget torsdag den 10. februar 2011 vedr. Milena Penkowa-sagen.

Med venlig hilsen

Charlotte Sahl-Madsen

10. februar 2011

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 11-101002
Dok nr. 1704011
Side 1/1

Samråd (åbent) i Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi torsdag den 10. februar 2011 om Penkowa-sagen – UVT – alm. del – spørgsmål Q og R

Spørgsmål Q:

”Vil ministeren, på baggrund af den seneste udvikling i den såkaldte Penkowsag igangsætte en uvildig undersøgelse af sagen, herunder hvorfor den tidligere dekan på det sundhedsvidenskabelige fakultet og nuværende rektor på Københavns Universitet ikke informerede de nye bedømmere på Milena Penkows doktordisputats om, at der havde været rejst kritik og indrømmet fejl og hvorfor han trods sin viden indstillede hende til EliteForsk prisen?”

Spørgsmål R:

”Har den tidligere dekan ved det sundhedsvidenskabelige fakultet og nuværende rektor for Københavns Universitet efter ministerens opfattelse handlet i overensstemmelse med gældende regler og retningslinjer i den såkaldte Penkowsag, blandt andet i forhold til, at han ikke informerede de nye bedømmere på Milena Penkows doktordisputats om der havde været rejst kritik og indrømmet fejl og trods sin viden indstillede hende til EliteForsk prisen?”

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 2/2

DET TALTE ORD GÆLDER

Tak for ordet. Med udvalgets accept vil jeg besvare begge samrådsspørgsmål under ét, da de i nogen grad lapper ind over hinanden.

Jeg vil også gerne forhold mig lidt frit i forhold til spørgsmålenes konkrete formulering, idet spørgsmålene blev stillet den 20. januar 2011, og som spørgeren rigtigt nævner, er der sket meget i sagen siden da.

Det er både en usædvanlig og en beklagelig sag – for KU som institution, for de involverede og for forskningsmiljøet i Danmark. Og netop derfor er det vigtigt, at denne sag bliver belyst helt til bunds.

I den forbindelse skal jeg oplyse, at KU's bestyrelse på sit møde den 19. januar 2011 har besluttet, at Kammeradvokaten skal udarbejde en redegørelse til ministeriet om KU's administrative håndtering af sagen.

KU har oplyst, at der til brug for udarbejdelsen af redegørelsen skal gennemgås en række sager, der hver især indeholder store mængder af dokumenter.

Med al respekt for at det er en usædvanlig og kompleks sag, så forventer jeg, at redegørelsen foreligger inden udgangen af marts måned i år.

Jeg skal dernæst nævne, at jeg i fredags den 4. februar anmodede KU om at udarbejde en redegørelse om universitetets videre håndtering af sagen.

Denne redegørelse blev afgivet i går eftermiddag, og gav anledning til, at jeg i aftenes over for universitetet præciserede en række punkter, som bør indgå i den endelige redegørelse.

Denne korrespondance er her til formiddag kl. 10 offentliggjort på ministeriets hjemmeside og skulle være udvalget bekendt.

Så til selve sagen, som for overblikkets skyld kan opdeles i tre spor:

1. Et forskningsfagligt spor.
2. Et bevillingsmæssigt spor.
3. Et forvaltningsmæssigt spor.

Jeg vil nu redegøre nærmere for de tre spor.

2. Den forskningsfaglige del

Som det fremgår af mediernes dækning af sagen, er dele af Milena Penkows forskning blevet indbragt for UVVU.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

UVVU er et uafhængigt klageorgan, der dækker alle videnskabelige forskningsområder, og som alle kan klage til.

Side 3/3

Formanden for UVVU er landsdommer, mens medlemmer og suppleanter skal være anerkendte forskere.

Videnskabsministeren udpeger formanden for UVVU efter indstilling fra domstolene. Medlemmerne af UVVU udpeges også af videnskabsministeren, men efter indstilling fra Det Frie Forskningsråd.

UVVU har de senere år haft 10-12 sager årligt. I 1-2 af disse sager om året konstaterer UVVU, at der foreligger videnskabelig uredelighed.

Dette skal ses i forhold til, at der er cirka 8.000 universitetsansatte forskere på ph.d.-niveau eller derover.

UVVU's kompetence er reguleret i lov om forskningsrådgivning m.v. samt i bekendtgørelsen om UVVU og UVVU's forretningsorden.

Kort fortalt har UVVU bl.a. følgende virkefelt:

- Det er kun klager over ”videnskabelige produkter”, der behandles. Det vil sige, at klager over f.eks. populærvidenskabelige artikler ikke behandles.
- De behandler konkrete klager over videnskabelig uredelighed, der har betydning for dansk forskning.

Som det fremgår af pressen behandler UVVU i øjeblikket klager over Milena Penkova. Begge klager blev indgivet til UVVU den 18. november 2010 af KU af henholdsvis rektor Ralf Hemmingsen og institutleder Albert Gjedde, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

UVVU er i gang med at behandle sagerne. Det betyder, at der laves skriftlige høringer af sagens parter, og den indklagede og klageren får mulighed for at kommentere hinandens synspunkter.

Som minister har jeg ingen mulighed for at blande mig i UVVU's arbejde. Det er som sagt et helt uafhængigt klageorgan, og afgørelserne kan ikke indbringes for en højere administrativ myndighed.

Som sagen foreligger oplyst for mig, forventer UVVU en sagsbehandlingstid på 6-12 måneder, før afgørelsen kan træffes.

Som konsekvens af KU's politianmeldelse af Milena Penkowa i forbindelse med nogle rotteforsøg i 2003, har KU desuden den 4. februar i år henvendt sig til bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd og bedt om rådgivning om, hvordan KU bedst tilrettelægger en proces for at gennemgå hele Penkows videnskabelige produktion.

KU ønsker dette med henblik på at afklare omfanget af eventuel videnskabelig uredelighed samt om videnskabelige artikler bør trækkes tilbage.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 4/4

I går har der været et møde mellem KU og bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd. Forskningsrådet vil gerne påtage sig rådgivningsopgaven og er i gang med at udarbejde et forslag til KU om:

- nedsættelse af en internationalt fagkyndig ekspertgruppe, der gennemgår dokumentationen for Milena Penkows videnskabelige produktion,
- et kommissorium for gruppens arbejde,
- forslag til ekspertgruppens medlemmer,
- hvordan sekretariatsbetjeningen tilrettelægges med videre.

Jeg finder det positivt, at KU på baggrund af den seneste udvikling i sagen nu tager affære, så alle forskningsfaglige spørgsmål kan blive undersøgt.

Jeg vil gerne understrege, at der altså er tale om to faglige undersøgelser:

- De to klager i UVVU.
- Hele Milena Penkows videnskabelige produktion.

Det andet spor er den bevillingsmæssige del.

3. Den bevillingsmæssige del

I 2005 donerede IMK Almene Fond [Ib Mogens Kristiansen] 5,65 mio. kr. til KU. Donationen skulle benyttes til et forskningsprojekt under ledelse af Milena Penkowa.

Fonden har efterfølgende stillet spørgsmål ved, om donationen er blevet benyttet i overensstemmelse med bevillingsforudsætningerne.

KU har i forbindelse hermed betalt ca. 2 mio. kr. tilbage til fonden. Milena Penkova har i forbindelse med sin fratræden fra KU godtgjort universitetet for ca. 276.000 kr., som hun har brugt af donationen til afholdelse af advokatudgifter.

På baggrund af pressens omtale af denne del af sagen har Rigsrevisionen påbegyndt en redegørelse af hele KU's projektadministration, det vil sige forskningsprojekter med ekstern finansiering.

Jeg ser frem til resultatet af denne undersøgelse.

Det tredje spor er den forvaltningsmæssige del.

4. Den forvaltningsmæssige del

For så vidt angår det forvaltningsmæssige spor, så har KU's bestyrelse på sit møde den 19. januar besluttet, at universitetet – bistået af Kammeradvokaten – sender en grundig redegørelse om den administrative håndtering af sagen til Videnskabsministeriet, som er tilsynsmyndighed for universiteterne.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 5/5

KU har i går yderligere præciseret, hvad denne redegørelse vil indeholde. Den vil bl.a. omfatte 11 specifikke punkter, herunder forløbet med indlevering og tilbagetrækning af Milena Penkows første doktordisputats, indlevering og bedømmelse af den anden doktordisputats, modtagelse af EliteForsk-prisen og professorbedømmelsen.

Gårsdagens orientering fra KU gav anledning til nogle præciserende bemærkninger, som jeg meddelte KU's bestyrelsesformand i går aften. Disse bemærkninger vedrørte bl.a., at redegørelsen også bør beskrive rektors håndtering af sagen samt indeholde bestyrelsens stillingtagen til sagen.

I den forbindelse vil jeg gerne slå fast, at redegørelsen ikke lukker nogen døre for ministeriets eller min behandling af sagen som tilsynsmyndighed. Universitetets redegørelse må vise, hvad der videre skal ske i forhold til ministeriets behandling.

5. Tildeling af EliteForsk-prisen i 2009

Spørgsmålet om baggrunden for og forløbet op til Milena Penkows modtagelse af EliteForsk-prisen er også rejst i debatten.

Den 29. januar 2009 modtog Milena Penkova EliteForsk-prisen på 1,1 mio. kr. De 200.000 kr. var en personlig hæderspris, og 900.000 kr. gik til forskningsaktiviteter.

Som jeg tidligere har redegjort for i besvarelsen af udvalgets alm. del – spørgsmål 81, ligger der i grundlaget for tildeling af en EliteForsk-pris ingen politisk stillingtagen, men alene en forskningsfaglig bedømmelse.

Forløbet op til tildelingen af prisen har altid været og er fortsat følgende:

Forsknings- og Innovationsstyrelsen indkaldte via offentlige opslag forslag til prismodtagere fra universiteter, forskningsinstitutioner og private virksomheder. Fristen for at indstille kandidater, som i dette tilfælde var den 22. september 2008.

Den 19. september 2008 indstillede KU ved rektor Ralf Hemmingsen otte personer til EliteForsk-prisen. Indstillingerne var ledsagede af begrundelser for hver enkelt person. En af de indstillede var Milena Penkowa.

Indstillingerne fra KU blev sammen med indstillinger fra andre universiteter og institutioner sendt til bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd, som i henhold til finansloven er det organ, der skal bedømme alle forslag og udvælge de fem forskere, som skal modtage årets EliteForsk-priser. Bestyrelsen består af ni fagkyndige personer fra alle videnskabelige hovedområder.

Bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd behandlede indstillingerne fra KU og de øvrige universiteter – i alt 39 kandidater – på et møde den 12. november 2008 og traf afgørelse om, hvilke personer, der skulle indstilles til at modtage EliteForsk-prisen.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Side 6/6

Herefter indstillede bestyrelsen for Det Frie Forskningsråd i brev af 19. november 2008 til den daværende videnskabsminister fem personer til at modtage EliteForsk-prisen. Bestyrelsens indstilling er en bunden indstilling, det vil sige ministeren kan ikke udskifte eller bede om andre navne.

Den daværende videnskabsminister skrev herefter den 10. december 2008 til Milena Penkowa og de øvrige fire personer, at de var blevet tildelt prisen.

Overrækkelsen af prisen fandt som nævnt sted den 29. januar 2009.

Den beskrevne proces viser, at der er et klart armslængde-princip i forbindelse med tildelingen af EliteForsk-prisen.

Jeg kan oplyse, at Forsknings- og Innovationsstyrelsen som bevillingsgiver den 21. december 2010 anmodede såvel Milena Penkowa som KU om at aflægge regnskab for bevillingen på 900.000 kr.

Styrelsens henvendelse skete i lyset af Milena Penkows fratræden fra universitetet, som var blevet offentliggjort i universitetets pressemeddelelse af 10. december 2010.

Styrelsen har den 28. januar i år modtaget et regnskab og en redegørelse for den del af Milena Penkows EliteForsk-pris, som skulle gå til forskning inden for hendes område.

Regnskabet er underskrevet af både Milena Penkowa og Københavns Universitet ved institutleder Albert Gjedde, og viser at alle midler er anvendt til forskningsaktiviteter på nær en rest på ca. 4.000 kr., som blev betalt tilbage til styrelsen den 29. december 2010.

6. Afslutning

Som videnskabsminister lægger jeg afgørende vægt på, at der fortsat er tillid til dansk forsknings og de danske universiteters gode renommé.

Vi har i Danmark et system, hvor universiteterne ledes af selvstændige bestyrelser og ansatte ledere. Det står et bredt flertal i Folketinget bag.

Det er en god ordning, den skal vi værne om.

Vi har også et system, hvor universiteterne er underlagt Videnskabsministeriets tilsyn.

Denne sag illustrerer lige netop balancen mellem på den ene side det enkelte universitets ansvar for at agere og på den anden side det tilsyn jeg som minister har med universiteterne.

KU's bestyrelse besluttede den 19. januar i år at lave en redegørelse om sagen til mig.

Det er universitetets valg at træffe denne beslutning.

Den 3. februar i år meddelte universitetet i pressemeddelelse, at det valgte at indgive politianmeldelse mod Milena Penkowa.

Det er også universitetets valg at træffe denne beslutning.

Men samtidig er det så min beslutning som tilsynsmyndighed at bede universitetet om en redegørelse om den videre håndtering af sagen.

Denne redegørelse modtog jeg som tidligere nævnt i går eftermiddag.

Som jeg sagde indledningsvis, så lukker redegørelsen ikke nogen døre for ministeriets behandling af sagen.

Hvordan jeg som minister vælger at reagere i forhold til universitetet, vil jeg tage stilling til, når redegørelsen foreligger.

Hermed har jeg svaret på samrådsspørgsmål Q: Det er for tidligt nu at forholde sig til behovet for en uvildig redegørelse.

Tilsvarende kan samrådsspørgsmål R ikke besvares meningsfyldt, før KU's redegørelse foreligger.

Og for så til allersidst at summere endeligt op:

Der er tre spor i denne sag:

1. Det forskningsfaglige, der håndteres gennem UVVU og gennem KU's egen redegørelse med rådgivning fra Det Frie Forskningsråd.

2. Det bevillingsmæssige spor, der håndteres af Rigsrevisionen.

3. Det forvaltningsmæssige spor, hvor KU's bestyrelse har iværksat en undersøgelse med bistand fra Kammeradvokaten og som foreligger inden udgangen af marts måned

Ingen kan være tjent med, at denne sag ikke undersøges til bunds.

Tak for ordet.